

1944, august 31., 20.00 hod. [Banská Bystrica.] — Zpráva o vojenskej situácii na Slovensku, zaslaná rádiotelegraficky čs. MNO v Londýne.

Tajné.
Leo.¹

Situace v 6.00 hod. večer, 31. 8. 1944:

Německé stíhačky ostřelují osvobozená města, která jsou ozdobena čsl. prapory. Národní ústřední výbor zatím z těch důvodů nefunguje.

Gama žádá opět naléhavě několik stíhačů na obranu a povzbuzení nejisté morálky.

Dubnica: Boje v továrnách s Němci (ostatní dělníci bojují proti Němcům).²

Trenčín: Půl posádky se přidalo k Čatlošovi, druhá polovina v boji jižně Trenčína.

Nitra: se zapojuje na Čatloše.

Nové Zámky: koncentrace maďarských jednotek.³

Leopoldov: drží Němci.

Kežmarok: obsazen Němci.

Gama potřebuje, abyste mu dali ihned dobrý štáb důstojníků, alespoň štáb divize — dopravte je na letiště Tri Duby.

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/3/1. Odpis záznamu depeše. Strojopisný priepis.

1944, august 31. [Londýn.] — Depeša čs. ministra NO gen. S. Ingra s dopytmi na činnost dvou východoslovenských divízií, zaslaná pplk. J. Golianovi do Banskej Bystrice.¹

Pro Gamu:

Odpověď z Moskvy o součinnosti Rudé armády se skupinou Talského ještě nedošla.

Hlaste:

1. Má již Talský přímé spojení se sovětským velením?
2. Jak daleko je ruská fronta?
3. Co víte o německých silách mezi ní a Talským?
4. Na kterém směru zamýšlí Talský hlavní úsilí?
5. Má dost střeliva pro případnou další operaci?
6. Které útvary, z kterých posádek se účastní boje proti Němcům a jména velitelů větších skupin. Co je s plukem útočné vozby v Turč. Sv. Martině a děl. pl. 11 v Žilíně?

¹ Leo — označení pre náhradnú vysielacku rádiostanice Vít.

² V inom zázname: „Dubnica: boje v továrnách (Němci — ostatní dělníci).“ (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada.)

³ V inom zázname: „Nové známky koncentrace maďar. jednotek.“ (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada.)

¹ Odpis depeše v českém i slovenskom znení je datovaný 1. 9. 1944 (SÚA Praha, b S 40-3/6—7, zprávy odoslané Vítovi; PMR-L, sign. Slov. nár. rada.)

Je velmi důležité, aby Talského síly byly před zahájením akce soustředěny z dnešního rozptýlení v obraně na široké frontě. 377

Nemohla-li by snad původní operace Talského být z jakýchkoliv důvodů provedena, nepouštějte se zřetele připojení jeho skupiny k Vaší skupině na středním Slovensku.

Ingr.

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/5/1. Nešifrovaný záznam(?) odoslanej depeše. Strojopisný priepis.

201

1944, august 31. [Londýn.] — Depeša čs. ministra zahraničia J. Masaryka čs. velvyslanectvu vo Washingtonu so správou o udalostiach na Slovensku.

Tajné!

Dne 29. srpna t. r. se začaly na Slovensku boje proti německým vojskům, která v dohodě se slovenskou vládou mají obsaditi strategicky důležitá místa a bojovati proti partyzánům. Proti Němcům bojují jednotky pravidelného slovenského vojska i partyzáni. Informovali jsme ihned britskou, sovětskou a americkou vládu prostřednictvím diplomatických zástupců a požádali o okamžitou pomoc vojenskou a materiální bojujícím jednotkám na Slovensku, zejména zaslání zbraní, munice, léčiv, bombardování objektů a spojů obsazených Němci atd. Sověty jsme požádali o vyslání československých parašutistických jednotek, které jsou v Rusku. Požádejte oficiálně jménem vlády vládu americkou o všemožnou pomoc. Podle dnešních zpráv boje pokračují dobře, slovenské vojsko a partyzáni drží Turč. Sv. Martin, Ružomberok, Lipt. Sv. Mikuláš, Brezno, Vrútky, Zvolen a Prievidzu. Boje se vedou také v prostoru mezi Levočím a Kežmarkem.

Vláda prohlásila bojující vojenské jednotky ať ze slovenského vojska, ať z partyzánů, ať z civilních osob za jednotky regulérní československé armády a požádali jsme všechny tři veliké Spojence, aby je uznali a vyhlásili za spojenecké vojsko, podobně jako učinili s francouzskými maquis.

Masaryk všechny tyto požadavky podal zde Schoenfeldovi a v dohodě se Schoenfeldem je třeba, abyste také Vy hned učinil oficiální demarši na State Departmentu. Španiel je informován od Ingra a prosíme, aby Španiel nebo jeho zástupce obdobnou demarši provedl u příslušných amerických vojenských autorit, a to podle instrukce, kterou dostal od Ingra.

Masaryk.

AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 2067 (Wash. 208). Nešifrovaný záznam(?) odoslanej depeše. Strojopisný priepis.